

100462

Mandag 13. mai 1991 **Aftenposten**

Kostbar kanonpuss

BENTE HAARSTAD

Forsvarsmuseet har i samarbeide med Ørland kommune restaurert et kanontårn fra slagskipet «Gneisenhau» for 1,25 million kroner. Kanonen treffer på fire mils avstand, og er den eneste i sitt slag.

Tyske okkupanter installerte kjempekanonen fra «Gneisenhau» på Ørlandet i Sør-Trøndelag som en del av kystfestningsverket «Festung Europa». Etter 1945 var kanonen på Austrått Fort en kort tid i norsk beredskap før forfallet satte inn. Et ønske fra tyske myndigheter for få år siden om å få kanonen tilbakeført,

fikk fart i norske verneinteresser. Lørdag 11. mai var det offisiell gjenåpning av det unike stridsvåpenet som nå kun er i museal bruk.

Forhistorien til Austrått Fort er et tysk slagkip som ble så skadet under den annen verdenskrig at det var modent for hugging. Etter partering i Hamburg ble det ene kanontårnet fraktet til Norge og montert opp ved innseilingen til Trondheimsfjorden. Skrekkvåpenet var aldri i kamp under okkupasjonen, og det har kun vært prøveskutt en gang, i 1952. Til tross for Forvarets varsling ble mange vindusruter i nabolaget den gang knust av lufttrykket.

— Dette er ikke noen ertesprett, men en formidabel sak. Forsvarsmuseet hadde neppe fått plass til den på Akershus i Oslo, sier oberstløytnant Ole-Martin Holmen ved Ørlandet Flystasjon. Der er man lokal forvaltningsmyndighet for klenodiet, som har tre av sine fem dreibare etasjer under jorden. Prosjektile alene veier 400 kilo, og fremvises nå uten sprengstoff. Fort Austrått består av en eneste kanon, og er nærmeste nabo til Austråttborgen. Rikskansler Ove Bjelkes bolig fra 1656, var i middelalderen også et forvarsverk. I dag er begge områder museum.